

«Αν δεν ζήσουμε όλοι, δεν θα ζήσει κανείς...»

Η συγγραφέας **Λένα Διβάνη** στο νέο της βιβλίο «Εργαζόμενο Αγόρι» κοιτάει με θάρρος το δίτολο «άντρας - γυναίκα» θέτοντας επίκαιρα ερωτήματα

ΓΙΟΥΛΙΑ ΤΣΑΚΑΛΟΥ
Βιβλιοκριτικός

Η Λένα Διβάνη είναι μια δραστήρια γυναίκα που γράφει, διδάσκει, εκφράζεται μέσα από τα βιβλία της επιλέγοντας κάθε φορά θέματα που μπορεί να κάνουν τον κόσμο μας λίγο καλύτερο. Με αφορμή το βιβλίο της «Εργαζόμενο Αγόρι» (Εκδόσεις: «Πατάκη») μίλησε στον «Ε.Τ.» της Κυριακής.

Κυρία Διβάνη, στο «Εργαζόμενο Αγόρι» μάς βάλατε σε σκέψεις. Πώς θα ζούσαμε αν, αντί για την πατριαρχία, μας άλλαζε τα φώτα η μητριαρχία; Πώς θα ένιωθαν οι άντρες αν οι γυναίκες είχαν την εξουσία αφηρονιάς τους να παλεύουν με τα οικιακά, τα παιδιά και τα μπότοξ; Ποιο ήταν το έναυσμα γι' αυτό το πρωτότυπο θέμα;

Το έναυσμα είναι ότι γύρω μας γίνεται χαμός, η σφραγή των αμάχων κυριολεκτικά! Γυναίκες και κορίτσια δολοφονούνται, βιάζονται, κακοποιούνται. Οι άνθρωποι μου λένε -και το νιώθω κι εγώ- ότι φοβάσαι να ανοίξεις την τηλεόραση και ν' ακούσεις δελτία ειδήσεων πια. Βέβαια, αυτά γίνονται, δυστυχώς, για εκατοντάδες χρόνια. Η μόνη διαφορά είναι ότι, ευτυχώς, η κοινωνία αλλάζει, τα στόματα ανοίγουν, επιτέλους, και το πρόβλημα βγαίνει στη φόρα, αρχίζει να συζητείται για πρώτη φορά. Πρέπει, λοιπόν, ως υπεύθυνα κοινωνικά όντα να απαντήσουμε σε σκληρά ερωτήματα: Για ποιο λόγο οι άντρες ανατρέφονται για να γίνουν κυρίαρχοι, ατρόμητοι, βίαιοι και σκληροί; Γιατί οι γυναίκες εκπαιδεύονται για να γίνουν βοηθητικό προσωπικό όταν μεγαλώσουν; Γιατί νιώθουν ότι οφείλουν να είναι όμορφες, νέες, υποχωρητικές και πολύ ευχάριστες σε όλη τους τη ζωή; Γιατί φοβούνται να διεκδικήσουν αυτά που επιθυμούν; Γιατί το μικρό αγοράκι μαθαίνει να λέει «Είμαι άντρας και το κέφι μου θα κάνω - και θα σπκώσω κι ένα χέρι παραπάνω»;

Το βιβλίο σας είναι μια κωμωδία γεμάτη δράματα. Χαρτογραφεί εμπειρίες με κοινό στοιχείο να ξεσκαπεί όλα τα ξεπερασμένα αλλά αθάνατα στερεότυπα για τους ρόλους των φύλων, αυτά που φυλακίζουν άντρες και γυναίκες ακόμα και στον 21ο αιώνα;

Η κωμωδία είναι τεράστιο εργαλείο κοινωνικής αλλαγής, μας το έμαθε καλά ο Αριστοφάνης αυτό. Γελώντας χαλαρώνουμε και, έτσι, ανοίγουμε μια χαραμάδα στα

Γιατί το μικρό αγοράκι μαθαίνει να λέει «Είμαι άντρας και το κέφι μου θα κάνω - και θα σπκώσω κι ένα χέρι παραπάνω»;

παγιωμένα πιστεύω μας, ώστε να τρυπώσει η αμφιβολία: Βρε, μήπως έχει δικίο και ο άλλος; Μήπως είναι αφόρητο να μην μπορώ να κλάψω ούτε στην κηδεία της μάνας μου επειδή είμαι άντρας και θα δείξω αδυναμία; Μήπως κι εγώ που είμαι γυναίκα να ξεκολλήσω λίγο από τα πρότυπα ομορφιάς των media και να αγαπήσω το σώμα μου; Μήπως το παχουλό είναι χαριτωμένο και αυτό; Μήπως η στραβή μύτη μου δίνει κάτι ξεχωριστό που δεν το έχει καμιά άλλη; Μήπως είμαι φτιαγμένη για διευθύντρια και ας λέει η μάνα μου ότι αυτό που προέχει τώρα είναι να παντρευτώ και να κάνω παιδιά;

Πιστεύετε ότι αποδομούνται οι ρόλοι των φύλων και πια προς καινούργιους, που ακόμα δεν έχουν αποσαφηνιστεί; Όλα αυτά που ανέφερα πιο πάνω είναι ακραίες στερεοτυπικές σκέψεις που βασίζονται στον τρόπο που οι περισσότεροι

γονείς μεγαλώνουν τα παιδιά τους ακόμα και σήμερα στον 21ο αιώνα. Το αποτέλεσμα είναι να τα φυλακίζουν και να τα εξουθενώνουν ψυχικά. Άκουσα πριν από μέρες μια γυμνάστρια να μου λέει ότι ο άντρας της διαμαρτυρήθηκε στο σχολείο που μάθαινε στα παιδιά του δημοτικού πώς να πηγαίνουν ένα αβγό ότι θα κάνουν τον γιο του «αδελφή»!!! Οπότε, όχι, για τις περισσότερες οικογένειες δεν έχουν αποδομηθεί και τόσο πολύ όσο νομίζετε οι ρόλοι. Απλώς, ανοίγει για πρώτη φορά στη χώρα μας αυτή η συζήτηση. Πρέπει να συνεχιστεί, αν θέλουμε να συνεννοηθούν άντρες και γυναίκες, να μην κακοποιούνται αθώς ψυχές και να μη χωρίζονται σε αντίπαλα στρατόπεδα άντρες και γυναίκες.

Η οικογένεια παραεξελιχθηκε. Εκεί φύγει από το παραδοσιακό πρότυπο. «C'est la vie» από εδώ και πέρα;

Και πάλι θα μου επιτρέψετε να διαφωνήσω. Η οικογένεια δεν έχει εξελιχθεί δραματικά. Απλώς, δημιουργείται αυτή η εντύπωση γιατί τα ζευγάρια εδώ και δέκα-δεκαπέντε χρόνια χωρίζουν πολύ εύκολα. Η καλή εξέλιξη είναι ότι τα κορίτσια πια δουλεύουν όλα. Κατά τα άλλα, οι μητέρες αναλαμβάνουν πάλι κατά κύριο λόγο όλα τα οικιακά βάρη που έρχονται να προστεθούν στα βάρη της δουλειάς τους. Οι άντρες τους «βοηθάνε» συχνά, μια λέξη που δείχνει ότι δεν το θεωρούν δική τους δουλειά να φροντίσουν την οικογένειά τους, απλώς είναι καλοί σύντροφοι και «βοηθάνε». Αυτό δεν το αντέχουν τα νέα κορίτσια και επειδή έχουν και οικονομική ανεξαρτησία πια, χωρίζουν μολις τα βρουν σκούρα. Ομως, αυτό δεν είναι λύση...

Τελικά, σας εντριγκάει να πειραματιζέστε σε νέα θέματα;

Εννοείται! Είμαι ένας άνθρωπος που έχει συνεχώς το βλέμμα του στραμμένο στην κοινωνία για να κατανοήσει το περιβάλλον στο οποίο καλείται να ζήσει και να ανθίσει... Γιατί ο σκοπός μας πάνω στη Γη δεν είναι μόνο να περνάμε φάνα και ωραία εμείες και οι φίλοι μας. Ο σκοπός μας είναι, όταν φύγουμε οριστικά, να έχουμε αφήσει τον κόσμο μας λίγο καλύτερο απ' ό,τι τον παραλάβαμε.

Το «Εργαζόμενο Αγόρι» τελειώνει με μια φράση που είναι από ένα πολύ γνωστό ποίημα της Δημουλά: «Κανένα τέλος δεν έρχεται με άδεια χέρια». Τι θέλετε να εισπράξουν οι αναγνώστες σας από αυτό;

Να μη φοβούνται τις αλλαγές. Να αγαλιάζονται το αήριο και να δουλεύουν για να το κάνουν πιο φωτεινό όχι μόνο για τον εαυτό τους αλλά για όλους. Γιατί, αν δεν ζήσουμε όλοι, δεν θα ζήσει κανείς. ■